

روشهای تدریس در کلاسهای چند پایه

(۵)

مدیریت آموزش و پرورش عشایر فارس

معاونت آموزشی

سال تحصیلی ۹۵-۹۴

شماره ۱۰

ادامه بروشور ۹ (روش تلفیقی)

به همین دلیل از انتظار ماندن منفعل پایه ها جلوگیری می شود . زیرا هم اکنون وقتی درپایه ای تدریس صورت می گیرد، دیگرپایه ها درکلاس باید فعالیتهایی را انجام دهند. (البته اگر فعالیت های منا سب برای هر پایه ، از قبل تهیه شود . در غیر این صورت به تمرین کردن غیر ضروری می پردازند . ویا این که معلم آن ها رابه رعایت سکوت دعوت می کند که اغلب چنین نمی شود.) تا زمانی که نوبت تدریس آن ها شود. گاهی این انتظار به دقیقه های پایانی یک جلسه ی آموزشی ختم می شود .حتی گاهی اتفاق می افتد که زمانی،هرچند برای دقایقی کوتاه هم از یک جلسه در آن کلاس ، به پایه ای از دانش آموزان که محور تدریس بودند هم نرسید . وآن ها تقریباً یک جلسه آموزشی آن روز را از دست داده اند. این اتفاق درطول هفته برای کلاس چندپایه بارها تکرارمی شود.حتی درس هایی مانند : ورزش، هنر، قرآن برای مدتی فراموش می شود . حال آن که این درس ها باهردرس دیگری به آسانی وبدون هیچ مانعی همیشه تلفیق می شوند . اتفاقاً باید هنرورزش تنها درسهایی باشند که همیشه دربرنامه اجرا شوند.(سال ها به عنوان معلم ابتدایی وراهنما معلم وهمچنین مدرس تربیت معلم ضمن خدمت شاهدچنین برنامه هایی بوده ام .)

■ فعالیت همزمان دانش آموزان همه ی پایه ها ، زمینه رافراهم می کند که معلم در جریان تدریس فرصت پیدا کند تا همه ی گروه ها را با فراقت بال بیشتری نظارت کند. وبه موقع باز خورد مناسب ارائه نماید. فراوان اتفاق می افتد که درکلاس چند پایه فعالیت های دانش آموزان به موقع وبه باوقت کافی ارزیابی نشود .

■ به دلیل برقرار کردن ارتباط موضوعی بین محتوای پایه ها ، دانش آموزان پایه های مختلف درکلاس به طور طبیعی وادار می شوند با همکاری یکدیگر ، به فعالیت بپردازند. بنا براین یادگیری، عمیق تر صورت می گیرد .ورضایت خاطری دردانش آموزان ایجادمی شود.

ابزارموادوسایلی را که معلم برای آموزش ■ یک موضوع دریک ماده درسی تهیه می کند، درهمان زمان برای دیگر پایه ها هم به کارمی برد.درغیر این صورت باید دوباره برای پایه ی دیگر ، همان را مورد استفاده قرار دهد .ممکن است قابلیت خود را ازدست بدهد.جان دیویی می گوید : « ساختار یک ماده درسی (علمی) نباید در برنامه ی درسی جهت بدهد. پرداختن صرفاً به یک ماده ی درسی چنین معنایی دارد. بنابراین تلفیق ، این مشکل رادردست یابی به اهداف بسیار کم ویا حذف می کند .» در استفاده از رویکرد تلفیقی لازم است به نکاتی توجه شود. زیرا ممکن است مشکلاتی را سر راه معلم قرار دهد. که عبارتند از :

۱- جدول تقویم زمانی درسی در پنج پایه ی ابتدایی با برنامه تلفیقی همخوانی ندارد . (معلم باید بر اساس موقعیت کلاس خود این قا لب راتغییر دهد . زیرا ممکن است ، اهداف مشترکدرسها درپایه های مختلف همزمان نباشد،یکی جلوترودیگری عقب تر باشد. باتوجه به رعایت پیش نیاز ، این تغییرات عیب نیست . بلکه حسن کار است .) ۲- تهیه وطراحی برنامه ی تلفیقی درآغازکار، دشوار به نظر می آید. وبه زمان طولانی نیاز دارد. زیرا که،برای اجرای عملی طرح،برنامه باید دقیق باشد واهداف رادربایه ها،مورد توجه قراردهد. اجرای آن درشروع کار وقت بیشتری را طلب می کند . اما معلم نباید ناراحت باشد ویا فکرکند که وقت را ازدست داده است.زیرا با رویکرد تلفیقی،دریک جلسه ازوقت کلاس، فعالیت چندجلسه دریک یا چند پایه رادرمواددرسی مختلف انجام داده است .

۳ - انعطاف پذیری درمحتوای کتاب درسی لازم وضروری است . محتوا را درکلاس چند پایه باید با انعطاف پذیری نگریست. نمی توان همان قالب را بدون تغییر ارائه نمود

اغلب اوقات معلمان در برابر این انعطاف پذیری بلا تکلیف هستند و گاهی مقاومت می کنند. حال آن که، فعلاً این کتابهای درسی، صرفاً برای کلاس چند پایه تدوین نشده است. از طرفی، تغییر در محتوا حق معلم است. (به دلیل نیاز فراگیران، موقعیت کلاس امکانات، موقعیت جغرافیایی و...) مفاهیم و هدف های درسی، معین است. اما محتوای کتاب، یک وسیله برای رسیدن به هدف است.

۴- گاهی تلفیق توسط بعضی ها به عنوان یک هدف دیده می شود. این نوع از فکر هم افراطی است. تلفیق، یک رویکرد و وسیله برای تسهیل دست یابی به هدف است. آن جا که نمی توان از آن استفاده کرد، نباید به هر قیمتی موضوعی را باهر موضوع دیگر که فاقد ارزش آموزشی است، تلفیق کرد.

۵- عدم پذیرش اولیا و دیگران، زیرا گاهی در آموزش، آن قدر کتاب، محور قرار گرفته شد که شکستن قالب ها ما را دچار مشکل می کند. (مقصود این نیست که کتاب درسی غیر ضروری است. اتفاقاً کتاب یک وسیله ی آموزشی در دسترس همگان است. ولی باید بدانیم آموزش، فقط کتاب درسی نیست. کتاب درسی به وسعت محیطی است که کودک در آن هست.) باید بدانیم شکستن اصولی قالب ها ی کلیشه ای خود یک موفقیت برای معلم است. و ایتهدمی گوید: «یک ماده ی درسی، برای تعلیم و تربیت وجود آن زندگی، در تمام ابعادش است. و از درس های مستقل، نتیجه ای عاید نمی شود.»

در کلاس چندپایه می توان به دو صورت از تلفیق استفاده کرد:

الف: تلفیق کردن در درس یکی از پایه ها

ب: تلفیق در درس چندین پایه با یکدیگر

- فعالیت آموزشی با تلفیق محتوا بین درس یک پایه (اول) که هدف مشترکی دارند.

هدف: دانش آموزان بایکی از نشانه های زبان فارسی آشنا شوند. و بتوانند به کمک نقاشی و انجام دادن حرکت های موزون درک خود از واژه های معنی داری چون: گرما، سرما و... را نمایش دهند.

ایام هفته	ت: ه	موضوع درسی (محور اصلی)	درس هایی که با محور اصلی تلفیق شدند. هدف مشترکی با آن دارند.
ایام هفته	ت: ه	موضوع درسی (محور اصلی)	تلفیق محور با ورزش
اول	پنجم	فارسی نشانه «ن» کلمه تصویری از نانوایی و نیز کلمه های تصویری، نشانه «ن» را تشخیص دهند. کلمه های را با نشانه «ن» بنویسند.	«شیرین کاری ها و بازی های دبستانی» بادستورالعمل ورزشی و فرمان معلم، درصاف ایستادن نانوایی و رعایت نوبت، حرکت های خمیرگیر و شاطر را با تقلید حرکت ها نمایش دهند.
دوم	پنجم	هدیه های آسمان به کمک تصویر متنی نوشتاری کتاب درسی و با کار عملی و نمایش، مراحل اقامه ی نماز را آموزش دهند.	نقش افراد ویا کارهزار با اجرای نمایش خلاق - به کمک تصاویر مختلف و تجربه روزمره، فایده ی گرمادر پختن غذا، گرم کردن، مکانهای گرم، منبع گرما و... تشخیص دهند.

بطور مثال: یک جلسه آرزویک شنبه

- فعالیت آموزشی با تلفیق محتوا بین درس یک پایه (دوم) که هدف مشترکی دارند.

هدف: دانش آموزان باارکان نماز و ذکران آشنا شوند. بتوانند بطور عملی آن را نشان

ایام هفته	ت: ه	موضوع درسی (محور اصلی)	درس هایی که با محور اصلی تلفیق شدند. هدف مشترکی با آن دارند.
ایام هفته	ت: ه	موضوع درسی (محور اصلی)	تلفیق محور با قرآن
دوم	پنجم	هدیه های آسمان به کمک تصویر متنی نوشتاری کتاب درسی و با کار عملی و نمایش، مراحل اقامه ی نماز را آموزش دهند.	سوره ی حمد و توحید را به کمک نوار صوتی نماز به یادشان می آید. * خاطره ای را که از نماز دارند و یاچند جمله نظر خود درباره بنویسند
			مراحل خواندن نماز را با نقاشی نشان دهند.
			باخمیربازی مدلی از انسان ها بسازند که در حال نماز خواندن و یا دعا هستند.